ECLI:LV:AT:2026:0326.11353018020.7.L

Lieta Nr. 11353018020, SKK-13/2026

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 26. martā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Irīna Jansone, senatori Aija Branta un Jānis Rozenbergs

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ un viņa aizstāvja zvērināta advokāta Tadeuša Miž-Mišina kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 3. jūnija spriedumu

/Persona A/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar sabiedrisko darbu uz 180 stundām;

atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas un attaisnots.

[2] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 3. jūnija spriedumu /Persona A/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 221. panta pirmās daļas par nelikumīgu tabakas izstrādājumu uzglabāšanu ievērojamā apmērā.

Pirmstiesas procesā /Persona A/ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 24. janvāra lēmumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar Pierīgas prokuratūras prokurora Martina Jurjāna apelācijas protestu, Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 3. jūnija

spriedums atstāts negrozīts.

[4] Ar Senāta 2024. gada 19. marta lēmumu, izskatot Pierīgas prokuratūras prokurora M. Jurjāna kasācijas protestu,Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 24. janvāra lēmums atcelts daļā par /Persona A/ atzīšanu par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas un attaisnošanu, un atceltajā daļā lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu, atkārtoti izskatot krimināllietu apelācijas kārtībā, Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 3. jūnija spriedums atcelts daļā par /Persona A/ attaisnošanu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas un daļā par aresta atcelšanu nekustamajam īpašumam /Adrese /, kadastra numurs /kadastra numurs/.

/Persona A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 2 mēnešiem, konfiscējot nekustamo īpašumu /Adrese/, kadastra numurs /kadastra numurs/.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu galīgais sods /Persona A/ noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem 2 mēnešiem, konfiscējot nekustamo īpašumu /Adrese/, kadastra numurs /kadastra numurs/, un sabiedriskais darbs uz 180 stundām.

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu /Persona A/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā.

[7] Par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu apsūdzētais /Persona A/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Apelācijas instances tiesa, nosakot sodu par Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, nav ievērojusi Krimināllikuma 35., 42. un 46. panta prasības.

Tiesa atsaukusies uz prokurora pirmās instances tiesā izteikto viedokli par piemērojamā soda mēru, nevis izvērtējusi 35. un 46. pantā noteikto soda mērķi, noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu.

Tāpat tiesa atbilstoši Krimināllikuma noteiktajām prasībām nav pamatojusi apsūdzētajam noteikto papildsodu – mantas konfiskāciju. Tiesa nav izvērtējusi papildsoda samērīgumu ar noziedzīgā nodarījumu raksturu un radīto kaitējumu, kā arī nav norādījusi konfiscējamās mantas vērtību atbilstoši Kriminālprocesa likuma 364. panta otrajai daļai.

[7.2] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 3. jūnija spriedumu /Persona A/ atzīts par vainīgu par tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu ievērojamā apmērā. Pretēji lietā konstatētajiem faktiem apelācijas instances tiesa ir nepamatoti atzinusi, ka noziedzīgi iegūtie līdzekļi 107 873,80*euro*/Persona A/ rīcībā ir nonākuši tabakas izstrādājumu nelikumīgas realizācijas rezultātā. Tiesa izteikusi nepamatotu pieņēmumu par /Persona A/ veikto predikatīvo noziedzīgo nodarījumu un līdz ar to pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 512. panta pirmo daļu.

Tiesa ar pierādījumiem nav pamatojusi atzinumu, ka apsūdzētais: 1) izdarīja Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu; 2) apzinājās, ka naudas līdzekļi 96 230,82 *euro* ir noziedzīgi iegūti.

[8] Par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu apsūdzētā /Persona A/ aizstāvis T. Miž-Mišins iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums pamatots ar šādiem argumentiem.

[8.1] Apelācijas instances tiesa lietā esošos pierādījumus nav izvērtējusi to kopumā un savstarpējā sakarībā un līdz ar to apsūdzētā darbībās nepamatoti konstatējusi Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvo un subjektīvo pusi.

Tiesa ar pierādījumiem nav pamatojusi atzinumu, ka: 1) starp /Persona A/ kontiem pārskaitītā nauda 96 230,82*euro* ir noziedzīgi iegūta; 2) apsūdzētais ir veicis legalizēšanas darbības; 3) apsūdzētajam bija nolūks slēpt vai maskēt naudas līdzekļu noziedzīgo izcelsmi.

[8.2] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka: 1) ar pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētais atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu un tas nebija vērsts uz materiāla vai citādu labumu gūšanu; 2) apsūdzētā uzglabāto tabakas izstrādājumu vērtība bija 6514,53 *euro*; 3) no apsūdzībā norādītājām personām par tabakas izstrādājumu realizāciju apsūdzētais saņēma 10 248,80 *euro*. Lietā nav pierādījumu tam, ka laika periodā no 2019. gada 4. marta līdz 2020. gada 8. maijam apsūdzētais ir saņēmis skaidras naudas līdzekļus par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju 107 873,80 *euro*.

[8.3] Pretēji apsūdzībā norādītajam tiesa atzinusi, ka norēķinu kontā iemaksātos līdzekļus 97 625 *euro* apsūdzētais, visticamāk, ieguva no tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības. Apsūdzībā nav norādīts, kāda noziedzīga nodarījuma rezultātā apsūdzētais ir ieguvis naudas līdzekļus. Tiesa ir pārkāpusi apsūdzētā tiesības uz aizstāvību, kā arī Kriminālprocesa likuma 562. panta pirmajā daļā noteikto apjomu un ietvarus, kādos lieta tiek iztiesāta apelācijas instances tiesā.

[8.4] Tiesa nav izvērtējusi: 1) aizstāvības pievienotajā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) izziņā norādīto informāciju, ka no 2018. gada apsūdzētajam /Persona A/ bija vairākas darbavietas celtniecības uzņēmumos; 2) /Persona A/ saņemtajos sertifikātos norādīto, ka viņš ir inženieris elektriķis un vairākus gadus strādā celtniecības nozarē gan kā darba ņēmējs, gan patstāvīgi; 3) ka /Persona A/ darba samaksa un nepieciešamā nauda materiālu iegādei tika ieskaitīta norēķinu kontā vai iedota skaidrā naudā, kura tālāk ieskaitīta norēķinu kontā; 4) norēķinu kontā iemaksātos naudas līdzekļus 97 625*euro* apsūdzētais izņēma bankomātos privātām vajadzībām vai celtniecības materiālu iegādei, bet atlikumu atkārtoti iemaksāja norēķinu kontā; 5) ka apsūdzētais veica naudas pārskaitījumus par kopējo summu 4490 *euro*uz norēķinu kontu Nr. /IBAN A/, lai veiktu maksājumus par kredītu; 6) ka apsūdzētais ir veicis naudas pārskaitījumus starp saviem norēķinu kontiem, tādējādi nav attālinājis iegūtos līdzekļus no ieguves avota un nav tos legalizējis; 7) liecinieku /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/ liecības, ka viņi veica naudas pārskaitījumus uz /Persona A/ norēķinu kontu par elektroinstalācijas darbiem; 8) pretrunas aizstāvības pievienotajā un lietā esošajā VSAA izziņā (*lietas 1. sējuma 56.–58. lapa*) par apsūdzētā darba vietu skaitu un gūtajiem ienākumiem. Ņemot vērā minēto, tiesa norēķinu kontā iemaksātos līdzekļus nepamatoti ir summējusi un konstatējusi faktiskiem apstākļiem neatbilstošu noziedzīgā nodarījuma priekšmeta apmēru.

[8.5] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētā vainīgumu pamatojošie pierādījumi: 1) pārskatos par speciālās izmeklēšanas darbības – sakaru līdzekļu kontroles – rezultātiem, mobilā telefona lietotnes „WatsApp" izdrukās, kratīšanas laikā izņemtajos pierakstos fiksētais ir attiecināms uz laiku no 2020. gada aprīļa līdz 2020. gada 11. maijam, nevis uz apsūdzībā norādīto periodu; 2) liecinieku /Persona H/ un /Persona I/ liecības attiecināmas uz konkrētiem naudas pārskaitījumiem uz apsūdzētā norēķinu kontu par iegādātajām cigaretēm, nevis visiem naudas pārskaitījumiem.

[8.6] Tiesa nepamatoti par pieļaujamiem pierādījumiem atzinusi: 1) DVD diska ar /Persona A/ mobilā telefona datiem apskates protokolu un tam pievienotās izdrukas no mobilā telefona lietotnes „WatsApp", jo izdrukas nav iztulkotas latviešu valodā; 2) divu A4 formāta lapu ar piezīmēm apskates protokolu, jo nav iespējams identificēt, ka tieši tās bija izņemtas kratīšanas laikā.

[8.7] Apelācijas instances tiesa, norādot, ka apsūdzētais nereģistrētas uzņēmējdarbības rezultātā, iespējams, izvairījās no nodokļu nomaksas, kas var būt par pamatu saukšanai pie krimināltbildības pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas, nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētā par elektriķa pakalpojumiem saņemtie līdzekļi nevar būt noziedzīgi iegūti.

[8.8] Apelācijas instances tiesa nepamatoti nav piemērojusi /Persona A/ nosacītu notiesāšanu. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka: 1) apsūdzētā izdarītais noziedzīgs nodarījums nav vardarbīgs; 2) apsūdzētais iepriekš nav saukts pie administratīvās un krimināltbildības; 3) /Persona A/ ir pastāvīga dzīvesvieta, algots darbs, viņš ir pozitīvi raksturots; 4) apsūdzētā apgādībā ir nepilngadīgs bērns.

Motīvu daļa

[9] Senāts atzīst par nepieciešamu vispirms sniegt savu vērtējumu tiem apsūdzētā un viņa aizstāvja kasācijas sūdzību argumentiem, kas attiecas uz apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par /Persona A/ vainīgumu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas.

[9.1] Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmā daļa noteic, ka pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Savukārt Kriminālprocesa likuma 569. panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Senāts konstatē, ka kasācijas sūdzību argumenti šajā daļā pamatā ir motivēti ar sūdzības autoru atšķirīgo viedokli par lietā iegūto pierādījumu vērtējumu un faktiski pauž sūdzību iesniedzēju neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Citāda pierādījumu vērtēšana kasācijas sūdzībā, nekā tos ir vērtējusi apelācijas instances tiesa, ja tiesa pierādījumu vērtēšanā nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, nevar būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

[9.2] Senāts atzīst par nepamatotu apsūdzētā un viņa aizstāvja kasācijas sūdzībās norādīto, ka apelācijas instances tiesa /Persona A/ darbībās nepamatoti konstatējusi Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo un subjektīvo pusi.

Krimināllikuma 195. panta trešā daļa noteic atbildību par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas legalizēšanu, ja tā izdarītas lielā apmērā vai ja to izdarījusi organizēta grupa.

Izskatāmajā lietā Senāts 2024. gada 19. marta lēmumā atzinis, ka, noskaidrojot Krimināllikuma 195. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmeta – noziedzīgi iegūtas mantas – izcelsmi, tiesai jāsniedz vērtējums, vai pierādījumu kopums dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā paredzētajam pierādīšanas standartam. Lai arī, iztiesājot lietu par autonomo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, nav precīzi jākonstatē tieša saikne starp predikatīvo noziedzīgo nodarījumu un mantu, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, tas neizslēdz prasību konstatēt noziedzīgu darbību, kuras rezultātā, visticamāk, varēja iegūt mantu, vienlaikus neprasot precīzi konstatēt visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes vai visus faktiskos apstākļus saistībā ar minēto noziedzīgo darbību. Turklāt šādā gadījumā nav izšķirošas nozīmes tam, ka lietā noskaidrotās noziedzīgās darbības rezultātā iegūtā manta ir mazākā apjomā par personai inkriminēto legalizēto mantu, ja, piemēram, noziedzīgo darbību apjoms un sistemātiskums, personas faktiskās darbības ar mantu, kas veiktas bez ekonomiska pamatojuma, vai faktiskās darbības, veicot komplicētus pasākumus mantas legalizēšanā, un inkriminētās legalizētās mantas neatbilstība likumīgajiem ienākumiem liecina par to, ka, visticamāk, manta ir iegūta noziedzīgu nodarījumu rezultātā.

Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi apsūdzētā /Persona A/ pirmstiesas kriminālprocesā un tiesā sniegtās liecības par viņa norēķinu kontā laikā no 2019. gada 1. marta līdz 2020. gada 8. maijam iemaksāto naudas līdzekļu 97 625*euro*, kā arī no /Persona I/, /Persona G/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona H/ un /Persona D/ saņemto naudas līdzekļu 10 248,80*euro*izcelsmi un secinājusi, ka apsūdzētais /Persona A/ nav ticami izskaidrojis, ka minētie naudas līdzekļi iegūti legāli. Tiesa ir izvērtējusi apsūdzētā /Persona A/ pirmās instances tiesā liecināto, ka: 1) viņš ir augsti kvalificēts elektriķis un apsūdzībā norādītajā laikā faktiski patstāvīgi strādāja Daugavpilī un neoficiāli pelnīja 5000-6000*euro*mēnesī, veicot gadījuma darbus; 2) viņa ienākumi radušies no starpības starp iepirkto darba materiālu reālo cenu un to tirgus vērtību; 3) iegādātās cigaretes, galvenokārt, lietoja pats, bet /Persona I/ un /Persona H/ tās realizēja tikai dažas reizes; 4) viņš neveica nekādus pierakstus un saziņu par tabakas izstrādājumu realizāciju. Tiesa atzinusi, ka apsūdzētā /Persona A/ liecības daļā par izņemto tabakas izstrādājumu iegādes apstākļiem, mērķi un naudas līdzekļu iegūšanas avotiem nav ticamas. Tiesa ir izvērtējusi minētās liecības kopsakarā ar VSAA izziņā fiksēto par apsūdzētā nodarbinātību un gūtajiem ienākumiem laikā no 2019. gada marta līdz 2020. gada aprīlim (*lietas 1. sējuma 56. lapa*) un konstatējusi, ka ienākumos likumīgi viņš ir guvis tikai 5397,68 *euro*, bet apsūdzībā norādītajā periodā apsūdzētais ir iemaksājis savā norēķinu kontā naudas summu, kas pārsniedz 97 000 *euro*.

Senāts konstatē, ka tiesas izvērtētās VSAA izziņā fiksētās ziņas atbilst periodam, par kuru /Persona A/ ir celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas, savukārt aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītajā VSAA 2022. gada 7. marta izziņā par /Persona A/ nodarbinātību un ienākumiem (*lietas 3. sējuma 19.–21. lapa*) ir iekļautas ziņas par laika periodu no 2019. gada janvāra.

Tāpat apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi: 1) /Persona A/ aizturētā statusā sniegtās liecības, ka viņš pārdeva paziņām cigaretes ar Baltkrievijas Republikas akcīzes markām par dārgāku cenu, nekā tās iegādājas; 2) pārskatā par speciālās izmeklēšanas darbības – sakaru līdzekļu kontroles – rezultātiem laikā no 2020. gada 22. aprīļa līdz 2020. gada 7. maijam norādīto, ka telefona sarunās ar personām /Persona A/ lieto konkrētu cigarešu marku šifrētus nosaukumus, nosauc to cenas; 3) /Persona A/ piederošā mobilā telefona apskates protokolā un tā pielikumā pievienotajā izdrukā ar sarunām no lietotnes „WatsApp" fiksētās ziņas, ka: a) sarunās ir norādes uz vairāk nekā piecām cigarešu markām, to pārdošanas cenu, b) telefonā ir personu kontakti, kas varētu būt saistīti ar tabakas izstrādājumu realizāciju; 4) /Persona A/ dzīvesvietā izņemto pierakstu – trīs A4 formāta lapu un aploksnes ar piezīmēm – apskates protokolā fiksēto, kur pierakstos veiktie ieraksti sakrīt ar tabakas izstrādājumu nosaukumiem, kādi tika lietoti /Persona A/ telefona sarunās ar citām personām un telefona sarakstēs; 5) liecinieces /Persona H/ liecības, ka viņa no /Persona A/ savām vajadzībām pirka cigaretes, pārskaitot naudu uz /Persona A/ norēķinu kontu; 6) liecinieka /Persona I/ liecības, ka viņš pirka cigaretes no /Persona A/; 7) kratīšanas protokolos fiksētās ziņas, ka /Persona A/ dzīvesvietā un automašīnā kopumā izņemtas 1779 cigaretes ar deviņiem dažādiem tabakas izstrādājumu nosaukumiem.

Pretēji aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītajam apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi liecinieku /Persona B/, /Persona C/, /Persona G/ un /Persona D/ liecības par iemesliem, kāpēc viņi veica regulārus naudas pārskaitījumus /Persona A/, un atzinusi, ka tās nav ticamas.

Tiesa secinājusi, ka, lai arī apsūdzētais izskatāmajā lietā ir atzīts par vainīgu tabakas izstrādājumu nelikumīgā uzglabāšanā ievērojamā apmērā, minētie pierādījumi apstiprina, ka, visticamāk, /Persona A/ norēķinu kontā ieskaitītā un no personām saņemtā nauda ir noziedzīgi iegūta, proti, saņemta par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju lielā apmērā.

Apsūdzētajam celtajā apsūdzībā norādīts, ka /Persona A/, būdams persona, kas veic ar akcizēto preču nelikumīgu apriti saistītas darbības, laika posmā no 2019. gada 4. marta līdz 2020. gada 8. maijam veica noziedzīgi iegūtas skaidras naudas iemaksas un laika posmā no 2019. gada 1. marta līdz 2020. gada 23. martam no dažādām personām saņēma noziedzīgi iegūtus līdzekļus par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju ar mērķi tos legalizēt. Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas secinātais par to, ka /Persona A/ norēķinu kontā ieskaitītā un no personām saņemtā nauda ir par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju, nav pretrunā apsūdzībā norādītajam. Senāts atzīst par nepamatotu aizstāvja T. Miž-Mišina kasācijas sūdzībā norādīto, ka tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 562. panta pirmajā daļā noteikto apjomu un ietvarus, kādos lieta tiek iztiesāta apelācijas instances tiesā, un pārkāpusi apsūdzētā tiesības uz aizstāvību.

Tiesa konstatējusi, ka apsūdzētais, apzinoties naudas līdzekļu noziedzīgo izcelsmi, apsūdzībā norādītajā laika posmā veica naudas pārskaitījumus starp saviem kontiem, proti, no paša ieskaitītajiem un no personām

saņemtajiem naudas līdzekļiem – 107 873,80 *euro* – viņš pārskaitīja 96 230,82 *euro*uz citiem saviem norēķinu kontiem. Tiesa argumentēti secinājusi, ka /Persona A/ darbības liecina par apsūdzētā nodomu panākt, lai šie naudas līdzekļi netiktu saistīti ar sākotnējo kontu Nr. /IBAN B/. Tiesa atzinusi, ka tādā veidā apsūdzētais mainīja noziedzīgi iegūtu līdzekļu atrašanās vietu, lai slēptu vai maskētu naudas līdzekļu noziedzīgo izcelsmi. Šīs darbības saskaņā ar „Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma" 5. panta pirmās daļas 2. punktu tiesa atzinusi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Senātam nav pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas atzinumus, jo tie pamatoti ar izvērtētiem pierādījumiem. Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus pierādījumu vērtēšanā, kas varētu ietekmēt tiesas nolēmuma tiesiskumu vai pamatotību, Senāts nekonstatē. Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums šajā daļā atbilst Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas, 512. panta pirmās un otrās daļas un 564. panta ceturtās daļas prasībām, tai skaitā prasībai par motivētu nolēmumu.

[10] Saistībā ar liecinieku /Persona E/ un /Persona F/ liecību izmantošanu apelācijas instances nolēmuma pamatošanai Senāts konstatē turpmāk norādīto.

No lietas materiāliem konstatējams, ka lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai prokurors pierādījumu sarakstā nebija iekļāvis liecinieku /Persona E/ un /Persona F/ liecības (*lietas 2. sējuma 51.–61. lapa*).

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 489. panta pirmo daļu tiesnesis pēc krimināllietas saņemšanas savā tiesvedībā nosūta aizstāvībai aicinājumu 10 darba dienu laikā iesniegt tiesā paziņojumu par nopratināmajām personām.

Apsūdzētā /Persona A/ aizstāvis, atbildot uz pirmās instances tiesas aicinājumu paziņot par tiesā nopratināmajām personām, norādījis, ka ir nopratināmi lieciniekи /Persona H/ un /Persona G/, bet lieciniekus /Persona E/ un /Persona F/ pratināt nav lūdzis (*lietas 3. sējuma 5. lapa*).

No lietas materiāliem izriet, ka nedz pirmās, nedz apelācijas instances tiesa lieciniekus /Persona E/ un /Persona F/ uz tiesas sēdēm nav aicinājusi, tiesas sēžu laikā apsūdzētais un viņa aizstāvis nebija izteikuši lūgumu minētos lieciniekus nopratināt tiesas sēdē. Turklāt apelācijas instances tiesā apsūdzētais nebija lūdzis pārbaudīt pierādījumus lietā. Abu instanču tiesas nolēmumus nav pamatojuši ar liecinieku /Persona E/ un /Persona F/ pirmstiesas procesā sniegtajām liecībām.

Kriminālprocesa likuma 512. panta otrās daļas 1. un 4. punkts noteic, ka tiesa spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē un ziņām, kas fiksētas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajās liecībās, ja aizstāvība piekritusi šo liecību izmantošanai vai konstatēts šā likuma 501.^{1} pantā norādītais iemesls.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesai nebija pamata izvērtēt un nolēmumu pamatot ar liecinieku /Persona E/ un /Persona F/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajām liecībām, kuras prokurors nebija iekļāvis tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā un neviens neprasīja minētās personas izsaukt un uzklausīt.

[11] Senāts atzīst par nepamatotu aizstāvja kasācijas sūdzībā norādīto, ka DVD diska ar /Persona A/ mobilā telefona datiem apskates protokolā un tam pievienotajās izdrukās, kā arī pierakstu apskates protokolā fiksētās ziņas atzīstamas par nepieļaujamiem pierādījumiem.

[11.1] Apelācijas instances tiesa nolēmumu pamatojusi ar DVD diska ar /Persona A/ mobilā telefona datiem apskates protokolā un tam pievienotajā sarakstē no lietotnes „WatsApp" fiksēto (*lietas 1. sējuma 135.–155. lapa*). Mobilajā lietotnē „WatsApp" sarakste notika starp /Persona A/ lietošanā esošā mobilā telefona numuru un citām personām piederošiem telefonu numuriem latviešu un krievu valodā. Sarakste krievu valodā nav iztulkota latviešu valodā. Apelācijas instances tiesa ir konstatējusi, ka saraksti mobilajā telefonā ir veicis /Persona A/, līdz ar to Senāts secina, ka apsūdzētajam ir saprotams tās saturs arī krievu valodā.

Senāts konstatē, ka lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai prokurors pierādījumu sarakstā bija iekļāvis minēto apskates protokolu un tā pielikumu. Turklāt nedz pirmās, nedz apelācijas instances tiesā apsūdzētais un viņa aizstāvis nebija lūguši pārbaudīt pierādījumus lietā un minētās mobilā telefona lietotnes „WatsApp" saraksti iztulkot latviešu valodā.

[11.2] No kratīšanas protokolā fiksētajām ziņām konstatējams, ka /Persona A/ dzīvesvietas kratīšanas laikā tika izņemtas divas A4 formāta lapas un viena aploksne ar piezīmēm (*lietas 1. sējuma 24.–25. lapa*). Lietā atrodas aploksne, uz kuras norādīts, ka tajā atrodas trīs A4 formāta lapas un viena aploksne ar piezīmēm un kas izņemtas kratīšanas laikā /Adrese B/. Minētie dokumenti ir apskatīti 2021. gada 3. septembrī. Senātam nav pamata apšaubīt, ka procesa virzītāja 2021. gada 3. septembrī apskatīja kratīšanas laikā izņemtās A4 formāta lapas un aploksni ar piezīmēm.

Senāts atzīst, ka tiesa pamatoti atzinusi minētos pierādījumus par pieļaujamiem, jo tie iegūti atbilstoši Kriminālprocesa likuma 130. pantā noteiktajam.

[12] Senāta kompetencē ir izvērtēt, vai apelācijas instances tiesa, nosakot apsūdzētajam sodu par Krimināllikuma 195. panta paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ir ievērojusi Krimināllikuma 35. un 46. panta prasības.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92. pantu personai ir konstitucionālas tiesības pieprasīt taisnīgumu un tiesai ir pienākums katru lietu izskatīt taisnīgi. Lietas taisnīgas izskatīšanas būtisks elements ir piespriestā soda taisnīgums. Par taisnīgu nevar atzīt sodu, kas neatbilst tiesību normām vai nav pamatots atbilstoši likuma prasībām.

Krimināllikuma 46. pantā reglamentēti soda noteikšanas vispārīgie principi jeb pamatprasības, kas obligāti ņemamas vērā, nosakot sodu katrā konkrētā gadījumā, neatkarīgi no izskatāmās krimināllietas specifikas un īpatnībām.

Saskaņā ar šā panta pirmo daļu sodu nosaka tādā apmērā, kādu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu paredz Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcija. Vienlaikus, nosakot sodu, visos gadījumos jāievēro šā likuma Vispārīgās daļas noteikumi, kas reglamentē soda noteikšanu atkarībā no vainas formas, noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas stadijas, personas lomas noziedzīgajā nodarījumā, ja tas izdarīts dalībā vai līdzdalībā, utt.

Atbilstoši Krimināllikuma 46. panta otrajai daļai, nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību. Savukārt šā panta trešā daļa noteic, ka, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Soda mērķis formulēts Krimināllikuma 35. panta otrajā daļā, kas noteic, ka soda mērķis ir: 1) aizsargāt sabiedrības drošību; 2) atjaunot taisnīgumu; 3) sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu; 4) resocializēt sodīto personu; 5) panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Apelācijas instances tiesa, nosakot apsūdzētajam /Persona A/ sodu, nav izvērtējusi Krimināllikuma 46. panta otrajā un trešajā daļā norādītos sodu ietekmējušos apstākļus un nolēmumā nav atklājusi to saturu un izpausmi. Tiesa norādījusi, ka: 1) brīvības atņemšana ir vienīgais likumā paredzētais soda veids par Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu un tiesai nav pamata to noteiktu mazāku par minimālo trīs gadu robežu; 2) jāņem vērā pirmās instances tiesā prokurora izteiktais viedoklis par piemērojamo soda mēru, kas ir pietuvināts minimālajai likumā paredzētajai soda robežai; 3) ar apsūdzētā darbībām ir sekmēta naudas līdzekļu aprite ārpus nodokļu kontrolei pakļautiem darījumiem un tautsaimniecībā tika iepludināta noziedzīgu darbību rezultātā iegūta nauda, tāpēc piemērojams papildsods – mantas konfiskācija.

Būtiska nozīme individualizēta soda noteikšanā ir apsūdzētā personību raksturojošo ziņu, tai skaitā veselības un ģimenes stāvokļa, izpētei, kā arī noziedzīgā apdraudējuma rakstura, radītā kaitējuma, noziedzīgā nodarījuma motīvu un mērķa izvērtējumam. Nosakot sodu, apelācijas instances tiesa nav ievērojusi arī soda individualizācijas principu, norādot vienīgi uz to, ka apsūdzētā darbības ir bijušas ilgstošas un regulāras. Tiesa nav izvērtējusi izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un apsūdzētā personību. Tiesa nav norādījusi apstākļus, kas raksturo tieši

inkriminēto noziedzīgo nodarījumu un atšķir to pēc kaitīguma pakāpes no citiem tāda paša veida noziedzīgajiem nodarījumiem. Apelācijas instances tiesa nav vērtējusi ar noziedzīgo nodarījumu radīto kaitējumu un ar to saistītos apstākļus, kā arī apsūdzētā /Persona A/ personību raksturojošās ziņas.

Tāpat tiesa nav analizējusi apsūdzētajam noteiktā soda atbilstību Krimināllikuma 35. pantā norādītajam soda mērķim, aprobežojoties vienīgi ar vispārīgu apgalvojumu, ka brīvības atņemšana ir vienīgais likumā paredzētais soda veids.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas pieļautie Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas, 512. panta pirmās daļas, 527. panta otrās daļas 6. punkta un 564. panta ceturtās daļas pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma daļā par apsūdzētajiem noteikto sodu un galīgo sodu.

[13] Ievērojot to, ka apelācijas instances tiesas lēmums tiek atcelts daļā par /Persona A/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas un galīgā soda noteikšanu saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu, pārējie apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzībā norādītie argumenti, kas saistīti ar noteikto papildsodu, ir izvērtējami, iztiesājot lietu no jauna apelācijas instances tiesā.

[14] Kriminālprocesa likuma 588. panta $3.^1$ daļa noteic, ka gadījumā, ja kasācijas instances tiesa pieņem šā likuma 587. panta pirmās daļas 2. punktā paredzēto lēmumu, tā izlemj jautājumu arī par drošības līdzekli.

Apsūdzētajam /Persona A/ drošības līdzeklis nav piemērots.

Senāts atzīst, ka drošības līdzekļa piemērošanai /Persona A/ šajā procesa stadijā nav tiesiska pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu daļā par /Persona A/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas un noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu;

atceltajā daļā lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

pārējā daļā Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Jansone A. Branta J. Rozenbergs